

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРУВАННЯ ПРИВАТНИХ СОНЯЧНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ В РОЗПОДІЛЬНІ ЕЛЕКТРИЧНІ МЕРЕЖІ

Жарков В. Я.¹, Жарков А. В.²

¹Таврійський державний агротехнологічний університет (м. Мелітополь),

²ТОВ "ЮБС-Холод" (м. Харків)

Розроблені і запатентовані дахові когенераційні СЕС інтегровані в розподільні електромережі.

Постановка проблеми. Проблема підвищення енергетичної ефективності приватних дахових СЕС вкрай актуальна. Фактори, що стримують їхнє впровадження: ККД і ціна фотопанелей. Актуальним також є місце генерації СЕС в добовому графіку навантаження (ДГН) розподільної електромережі [1, 2, 3].

Аналіз останніх досліджень. Ефективність роботи фотоенергетики в значній мірі визначається ККД фотоелектричних перетворювачів (ФЕП), та істотно залежить від їх температури. Основною причиною зниження ККД є нагрів ФЕП. При нагріванні ФЕП на один градус понад 25°C він втрачає в напрузі 0,002, тобто 0,4%/°C [1].

Мега статті. Обґрунтувати доцільність інтеграції в розподільну електричну мережу (РЕМ) розроблених нами когенераційних сонячних електростанцій з охолоджувальними фотоелектричними модулями (ФЕМ) циліндричної форми.

Основна частина. Збільшити ККД ФЕП можна за рахунок їх охолодження і додаткового отримання теплоти (Пат. №№ 97080, 97782, 106635), що вельми актуально для домогосподарств, особливо селянських. Сонячний ФЕМ циліндричної форми містить дві скляні колби з боросилікатного скла, яке забезпечує пропуск хвиль сонячної радіації в діапазоні 0,4 ... 2,7 мкм. Колба меншого діаметра розташована в прозорій колбі більшого діаметра (одна в одній), з'єднані між собою подібно посудині Дьюара з вакуумною порожниною між ними (Пат. №№ 97080, 97782, 106635). Сонячне світло вільно проходить через зовнішню прозору трубку і попадає на поверхню ФЕП, розташованого на внутрішній скляній трубці меншого діаметру, які генерують електричну енергію. ФЕП виготовлені з напівпровідникового матеріалу, який можна наносити тонкою плівкою безпосередньо на скло. Така конструкція ФЕМ забезпечує збільшення кількості поглиненого світла (а, отже, і кількості генерованої електроенергії) протягом дня, без зміни його положення. Охолоджувальна рідина, проходячи по трубках, відбирає тепло, знижуючи робочу температуру ФЕП, що забезпечує збільшення його ККД. Рух охолоджувальної рідини в ФЕМ від нижньої до верхньої частини колектора забезпечується за принципом термосифона або теплової труби.

Нами розроблено і запатентовано кілька принципів схем присадибних когенераційних СЕС (Пат. №№ 103043, 107333, 107991). Для присадибної СЕС найбільш прийнятним є ФЕМ циліндричної форми з охолоджувальною рідиною, наприклад, водою.

Запропонована схема присадибної СЕС з використанням запатентованого нами ФЕМ охолоджувального

рідину, має високий ККД при відносно низькій вартості. Використання води в якості охолоджувальної рідини дозволяє виконати охолоджувальний контур відкритим, а підігріту воду використовувати для господарських потреб.

З 12 січня 2016 р. в Україні введено "зелений" тариф на електроенергію, вироблену приватними домогосподарствами з відновлюваних джерел потужністю до 30 кВт, з прив'язкою до курсу ЄВРО. Для фізичних осіб максимальна потужність СЕС – 30 кВт. Кількість житлових індивідуальних будівель в Україні – 6,5 мільйонів.

Для розгляду проблеми інтеграції ми зняли ДГН за 1.08.2017 для приватних дахових СЕС1 і СЕС2 (рис.1,2), які знаходяться у різних районах міста, і порівняли їх з ДГН характерних електроспоживачів розподільної електромережі: ПП "Молокозавод ОЛКОМ", ВАТ "Мелітопольський м'ясокомбінат", трансформаторна підстанція 35/6 кВ "Червона зірка".

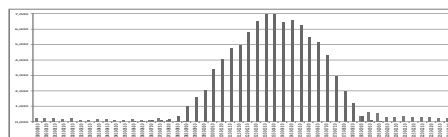

Рисунок 1,а – ДГН Приватної дахової СЕС1

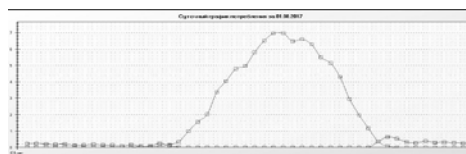

Рисунок 1,б – ДГН Приватної дахової СЕС1

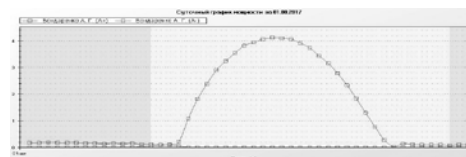

Рисунок 2 - ДГН Приватної дахової СЕС2

Характеристика СЕС1: Орієнтація – на південь під кутом 40° до горизонту; тип фотопанелей - полікристалічні; потужність - 20 кВт (38 x 0,25 кВт + 41 x 0,26 кВт); перша черга 10 кВт, 2016 р. +10 кВт, 2017 р); приєднані до електромережі 0,38 кВ через інвертори 2 x 10 кВт; надлишки електроенергії продаються в енергосистему за "зеленим тарифом". ДГН СЕС1

зображена у вигляді лінійчатої гістограми (рис.1,а) і ламаної кривої (рис. 1,б). $P_{\max} = 7 \text{ кВт}$ о 13 год-30 хв.

Споживач: будинок, загальною площею 300 м^2 (з них опалювальна 50%); електроротел - 10 кВт.

Таблиця 1 Щомісячне споживання електроенергії, кВт.год.

Місяць	Споживання (+)	Відпуск (-)
Березень	2047,275	627,536
Квітень	279,439	1335,630
Червень	105,299	2267,051
Липень	133,306	2269,624
Серпень	197,750	2310,067
Вересень	234,402	1905,131

Характеристика СЕС2: Орієнтація – на південь і північ, по двоскатному даху. За площею і кількістю фотопанелей - значно менша. $P_{\max} = 4,1 \text{ кВт}$ о 13 год-30 хв (рис. 2).

На рис. 3 поданий ДГН ПП "Молокозавод - ОЛКОМ", а на рис. 4 – ДГН ВАТ "Мелітопольський м'ясокомбінат" за 1.08.2017р. Обидва графіки мають максимуми навантажень, які співпадають з $P_{\max}$ СЕС1 і СЕС2.

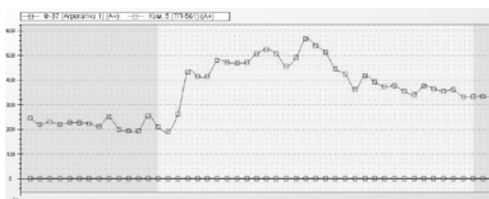

Рисунок 3 – ДГН "Молокозавод - ОЛКОМ"

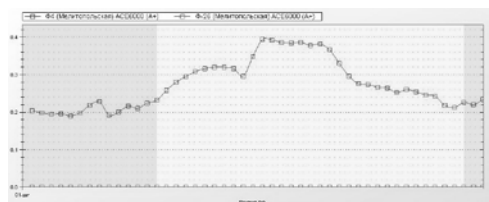

Рисунок 4 – ДГН "Мелітопольський м'ясокомбінат"

На рисунках 5, 6 подані ДГН двотрансформаторної ПС 35/6 кВ "Червона гірка" з трансформаторами Т1 і Т2 з номінальною потужністю по 16 МВА.

До фідера 14 трансформатора Т2 приєднаний будинок із СЕС1, пік навантаження якої (7 кВт) співпав з максимумом навантаження ПС. З 10 до 16 години навантаження 5 МВт з Т2 було переключене на Т1, де підскочило до 10...11 МВт (рис.6).

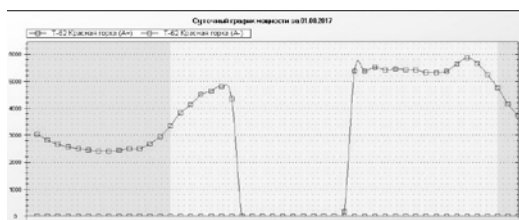

Рисунок 5 – ДГН Т2 ПС "Червона гірка"

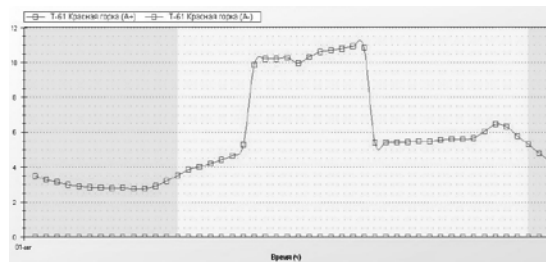

Рисунок 6 – ДГН Т1 ПС "Червона гірка"

Висновок. Дахові СЕС нормально вписуються в ДГН характерних споживачів міста. Перевага когенераційних СЕС з охолодувальними ФЕМ циліндричної форми полягає в збільшенні загального ККД, спрощенні монтажу на горизонтальному даху, в можливості маневрування ДГН за рахунок зміни генерації електричної потужності на теплоту і навпаки.

Список використаних джерел

1. Жарков А. В. Приусадебная солнечная электростанция с охлаждаемыми фотоэлектрическими модулями / А. В. Жарков, А. М. Королев // Вестник аграрной науки Дона.– 2017.– № 1 (37).– С. 57-62.
2. Тугай Ю. І. Інтеграція поновлюваних джерел енергії в розподільні електричні мережі сільських регіонів / Ю. І. Тугай, В. В. Козирський, О. В. Гай, В. М. Бодунов // Технічна електродинаміка. – 2011.– № 5. – С. 63-67.
3. Дудніков С. М. Деякі аспекти проектування комбінованих систем енергопостачання з поновлюваними джерелами з врахуванням концепції Smart Grid / С. М. Дудніков // Збірник ХНУМГ. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. – 2014. – Вип. 118 (1). – С. 67-71.

Анотація

ПРОБЛЕМА ИНТЕГРИРОВАНИЯ ЧАСТНЫХ СОЛНЕЧНЫХ ЭЛЕКТРОСТАНЦИЙ В РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ

Жарков В. Я, Жарков А. В.

Разработаны и запатентованы крышные когенерационные СЭС интегрированные в распределительные электрические сети.

Abstract

THE PROBLEM OF THE INTEGRATION OF PRIVATE SOLAR POWER IN THE ELECTRICAL DISTRIBUTION NETWORK

V. Zharkov, A. Zharkov

Developed and patented roof cogeneration SES is integrated into the power supply.